

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 1938

Warszawa, dnia 22 lutego 2022 r.

BSA I.021.4.2022

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-WP 020.10.14.2022*

Data wpływu *2.03.2022*

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KRS

L. dz. *DS.175:132.2022*

Data wpływu *02.03.2022*

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 19 stycznia 2022 r., SPS-WP.020.10.6.2022, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1904) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne*.

Z poważaniem,

WZ.

Prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka
Prezes Sądu Najwyższego
kierujący pracą Izby Cywilnej
/pismo podpisane podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Uwagi Sądu Najwyższego
do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących
gospodarstwa rolne

Przedmiotem opinii jest projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne (dalej jako „Projekt”)¹. W projekcie podjęto zagadnienie ochrony rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne w wypadku skierowania egzekucji do jego majątku. Celem ustawy jest przywrócenie regulacji, która nie została uwzględniona przy okazji nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego². Projekt odnosi się także do problematyki dokonywania wpisu hipoteki na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu wykonania obowiązków gwaranta na gruncie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne³.

Uwagi do art. 1 – art. 829⁵ k.p.c.

Ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego uregulowano w art. 829¹ – 829⁴ k.p.c. problematykę ograniczeń egzekucji na tle szczególnej ochrony rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne w przypadku skierowania egzekucji do należącego do niego majątku. Ustawodawca, kierując się wymaganiami

¹ Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne – Druk nr 1938. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1938>.

² Dz.U. z 2021 r., poz. 2289.

³ Dz.U. z 2019 r., poz. 33.

wynikającymi z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1, a także art. 92 ust. 1 Konstytucji⁴, przeniósł do aktu prawnego rangi ustawowej materię normowaną wcześniej Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r.⁵ w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji⁶. Zawarte w rozporządzeniu regulacje § 1 – 4 zostały zamieszczone w niemal niezmienionym brzmieniu odpowiednio w art. 829¹ – 829⁴ k.p.c., z jednoczesnym pominięciem normy z § 5 stanowiącej, że ówczesnego rozporządzenia nie stosowało się w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika, mimo że przepis taki pierwotnie występował w druku senackim nr 222. Takie rozwiązanie uzasadniono wówczas przekonaniem, że „wywiedziona z tego przepisu norma w praktyce może pozbawiać doniosłości ochronę wynikającą z pozostałych przepisów statuujących ograniczenia egzekucji skierowanej przeciwko rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne”⁷. Przedmiotową nowelizacją uchylono jednocześnie art. 830 k.p.c.⁸, skoro wraz z unormowaniem w ustawie zagadnień regulowanych wcześniej rozporządzeniem przepis ten stał się zbędny.

Uregulowane w art. 829-839 k.p.c. ograniczenia przedmiotowe egzekucji sądowej stanowią normy *ius cogens*, a dłużnik nie może się zrzec wobec jakiegokolwiek podmiotu uprawnień z nich wynikających. Z kolei organ egzekucji jest zobligowany brać je pod uwagę

⁴ Przygotowanie projektu ustawy było inspirowane postulatem zawartym w indywidualnej petycji wniesionej do Senatu RP (znak: P9-43/19), w której zwrócono m.in. uwagę, że w świetle wymogów konstytucyjnych wszelkie wyłączenia spod egzekucji dotyczące zwierząt i rzeczy ruchomych potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego powinny być regulowane na poziomie ustawowym.

⁵ Na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego Minister Sprawiedliwości trzykrotnie, począwszy od 16.05.1966 r., wydawał rozporządzenia określające, jakie przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo nie podlegają egzekucji.

⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 1385.

⁷ Zob. uzasadnienie projektu ustawy, s. 4.

<https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1225>

⁸ Art. 830 k.p.c. stanowił, że Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa oraz Ministrem Finansów określi rozporządzeniem, jakie przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo nie podlegają egzekucji.

z urzędu w każdym stanie sprawy⁹. Ograniczenia tego rodzaju powinny być jednak postrzegane jako wyjątek od zasady przyznającej wierzycielowi uprawnienie do żądania zaspokojenia wierzytelności z całości majątku dłużnika¹⁰.

Celem regulacji art. 829¹ i n. jest zabezpieczenie działania gospodarstwa rolnego, w tym zapewnienie możliwości zarobkowania rolnikowi jako podmiotowi sprawującemu władztwo nad masą majątkową wykorzystywaną na cele rolne¹¹. Treść projektowanego obecnie art. 829⁵ k.p.c. ma być odpowiednikiem § 5 Rozporządzenia MS z dnia 5 lipca 2017 r., tj. normy prawnej wyeliminowanej z systemu prawnego wraz z wejściem w życie nowelizacji z 2 grudnia 2021 r.¹². Oznacza to, że równoczesne skierowanie egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika ma ponownie wyłączać stosowanie regulacji chroniących dłużnika zawartych w art. 829¹ – 829⁴ k.p.c. W ten sposób opiniowany Projekt ma umożliwić „naprawę przepisów k.p.c. w kierunku umożliwiającym sprawne funkcjonowanie instrumentów zabezpieczających kredyty dla rolników”.

Powyższe rozwiązanie należy w pełni zaaprobować. Należy zwrócić uwagę, że przepis o takim brzmieniu zawierało już rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 16.05.1996 r.¹³, a nawet wcześniejsze rozporządzenie z 18.05.1966 r. w sprawie określenia przedmiotów, należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji sądowej¹⁴. Funkcjonowanie takiej regulacji wynikało z założenia, że skierowanie egzekucji do wszystkich nieruchomości rolnych dłużnika prowadzi do faktycznej likwidacji

⁹ Zob. A. Nowak, Ograniczenia egzekucji z przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne (art. 830 k.p.c.), *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* 2018/8, s. 75 i n.

¹⁰ Zob. F. Zedler, Glosa do uchwały SN z dnia 30 maja 1996 r., III CZP 56/96, *Orzecznictwo Sądów Polskich* 1997/11, poz. 205; M. Komarowska, Nowe rozporządzenie określające przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji, *Studia Iuridica Agraria* 2017/XV, s. 173 i n.

¹¹ Por. A. Nowak, Ograniczenia egzekucji..., s. 78 i n.

¹² Z dniem 10 stycznia 2022 r.

¹³ Dz.U. z 1996 r., Nr 63, poz. 300.

¹⁴ Dz.U. z 1966 r., Nr 21, poz. 138.

gospodarstwa rolnego, co czyni niezasadnym utrzymywanie ograniczeń egzekucji¹⁵. W orzecznictwie wskazywano, że regulacja ma „takie znaczenie normatywne (bezsprzecznie pogarszające sytuację dłużnika), że skierowanie egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika (tj. do całego gospodarstwa) pozbawia go uprawnienia do jakichkolwiek wyłączeń spod egzekucji, przewidzianych rozporządzeniem (perspektywa utraty całego gospodarstwa czyni bowiem bezprzedmiotowym stosowanie wyłączeń, mających na celu umożliwienie dłużnikowi dalsze prowadzenie tej części gospodarstwa, która nie została zlicytowana)”¹⁶.

Brak kodeksowego odpowiednika normy z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w obowiązującym stanie prawnym doprowadził do przyznania rolnikom pozornie korzystnego dla nich swoistego immunitetu egzekucyjnego, oznaczającego faktyczny brak władczej kompetencji organów egzekucyjnych do prowadzenia skutecznej egzekucji¹⁷, co pośrednio wpływa na dostępność ogółu rolników do kredytu hipotecznego, generując poważne ryzyko dla rolników indywidualnych korzystających z pożyczek lub kredytów bankowych. Rolnik - stając się podmiotem nieegzekwowalnym – traci możliwość uzyskania kredytu ze strony banku związanego stosownymi rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego.

Pożądane jest zatem – dokonywane przedmiotową nowelizacją – przywrócenie regulacji równoważącej interesy wierzycieli i dłużników. Brak gwarancji skutecznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko potencjalnemu kredytobiorcy powoduje uzasadnioną nieufność podmiotów sektora bankowego przy udzielaniu kredytów lub pożyczek, wielokrotnie niezbędnych do prawidłowego prowadzenia działalności. Projekt przywraca mechanizm wyłączający stosowanie art. 829¹ i n. w wypadku równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości dłużnika, które

¹⁵ Zob. M. Błażejczyk, Składniki majątkowe gospodarstwa rolnego wyłączone spod egzekucji sądowej, *Prawo Rolne* 1996/3(21), s. 98 i n.; M. Komarowska, *Nowe rozporządzenie...*, s. 178.

¹⁶ Zob. wyrok WSA w Warszawie z 3.12.2015 r., IV SA/Wa 2408/15, *Legalis* nr 1776339.

¹⁷ Por. P. Grzegorzczak, *Immunitet państwa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2010, s. 327 i n.

wchodzą w skład gospodarstwa rolnego. Rozwiązanie to ma zatem istotne znaczenie dla finansowania sektora rolnego.

Ograniczenia przedmiotowe z art. 829¹ i n. mają na celu umożliwienie kontynuowania prowadzenia produkcji w gospodarstwie rolnym, chroniąc je przed likwidacją¹⁸. Alternatywą od projektowanego rozwiązania polegającego na wprowadzeniu normy z art. 829⁵ k.p.c., jest rozważenie przez ustawodawcę celowości usunięcia art. 829¹ pkt 15 i 16 k.p.c., który to postulat był już podnoszony w trakcie prac legislacyjnych nad ustawą z dnia 2 grudnia 2001 r. Umożliwiłoby to wyłączenie z katalogu mienia niepodlegającego egzekucji „budynków gospodarczych i gruntów rolnych, niezbędnych do hodowli zwierząt w proporcji uzależnionej od wielkości stada podstawowego i niezbędnej nadwyżki inwentarza”, a także „budynków gospodarczych magazynowych, składowych, przechowalni oraz szklarni, tuneli foliowych i inspektów do prowadzenia produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym dłużnika wraz z wyposażeniem”. W Stanowisku Rządu wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk nr 1225) usunięcie ww. regulacji uzasadniano tym, że dalsze wyłączenie ww. nieruchomości „może istotnie wpływać na wycenę zabezpieczeń ekspozycji kredytowych wobec rolników indywidualnych. W konsekwencji brak wystarczającego zabezpieczenia kredytu może skutkować zmniejszeniem się liczby pozytywnie rozpoznawanych wniosków kredytowych. Tym samym ogół osób prowadzących gospodarstwo rolne ponosiłby pośrednio koszty ochrony prawnej przyznanej stosunkowo wąskiej grupie osób, które z różnych względów nie wywiązują się ze swoich zobowiązań. Pewnego rodzaju rozwiązaniem mogłaby być regulacja, zgodnie z którą opisanych na wstępie ograniczeń egzekucji nie stosuje się, jeżeli egzekucję prowadzi wierzyciel, na rzecz którego sam dłużnik ustanowił zabezpieczenie”¹⁹.

¹⁸ W przeciwieństwie do poprzednich aktów prawnych w formie rozporządzeń, w których dominujące znaczenie miału ograniczenia wynikające m.in. ze względów humanitarnych. Por. M. Komarowska, *Nowe rozporządzenie...*, s. 174.

¹⁹<https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?documentId=569127BA0AF5C38DC125874B00328FE3>

Podobne zastrzeżenia i uwagi wyrażone zostały w opinii Związku Banków Polskich²⁰ oraz Krajowej Rady Komorniczej²¹, a także w piśmiennictwie²².

Wydaje się zatem, że wprowadzenie normy zawartej w projektowanym art. 829⁵ k.p.c., ewentualnie uchylenie ograniczeń egzekucji z art. 829¹ pkt 15 i 16 k.p.c., powinno przeciwdziałać ryzyku obniżenia zdolności kredytowej rolników, mając na względzie fakt, że znacząca część kredytów udzielanych rolnikom jest zabezpieczana przez ustanowienie hipoteki na nieruchomościach, którymi wielokrotnie są należące do rolników budynki gospodarcze i grunty rolne. W obecnym stanie prawnym – od dnia 10.01.2022 r. – są one wyłączone spod egzekucji. Tymczasem akceptacja wniosków kredytowych przez kredytodawców uzależniona jest od wystarczającego zabezpieczenia kredytów ze strony rolników ubiegających się o pożyczki lub kredyty bankowe. Powyższe rozwiązania powinny zatem pozytywnie wpłynąć na sytuację prawną, w tym procesową, tego rodzaju podmiotów, a także przyczynić się do wzrostu inwestycji w rolnictwie i wzrostu gospodarczego w tym obszarze.

Przy okazji zmian prawnych dokonywanych na tle ograniczeń egzekucji z przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo należy zwrócić uwagę na powstające niekiedy w praktyce wątpliwości wynikające z braku definicji rolnika (rolnika prowadzącego gospodarstwo) na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego. Ustawodawca posługuje się tym pojęciem w wielu aktach prawnych, nadając mu różnorodne znaczenie²³. Celem weryfikacji celowości stosowania przedmiotowych mechanizmów na gruncie egzekucji sądowej w sprawach cywilnych organy egzekucji

²⁰<https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?documentId=88CA11E41510B3C3C125870B00591AE5>

²¹<https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?documentId=0FB4B15909A22551C12587740026D7F6>

²² Zob. G. Julke, Podmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji, *Nowe Currenda* 2017/11, s. 30 i n.

²³ Zob. B. Jeżyńska, *Przedsiębiorca rolny we współczesnym ustroju rolnym* [w:] *Kwestia agrarna. Zagadnienia prawne i ekonomiczne*, red. P. Litwiniuk, Warszawa 2016, s. 207 i n.

sięgają niekiedy do różnobrzmiących definicji²⁴, w tym art. 6 ust.1²⁵ ustawy z 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego²⁶, art. 6 ust. 1²⁷ ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników²⁸ czy art. 2 pkt 14²⁹ ustawy z dnia 26.01.2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego³⁰.

Z dobrodziejstwa ograniczeń wynikających z art. 829¹ i n. korzysta wyłącznie rolnik, który prowadzi gospodarstwo rolne. Nie mają one zastosowania do rolnika, który zaprzestał prowadzenia gospodarstwa, a zatem zmiana okoliczności faktycznych w zakresie prowadzenia gospodarstwa rolnego pozostaje w bezpośrednim związku z dopuszczalnością prowadzenia egzekucji z określonych składników majątkowych. Na marginesie należy zasygnalizować celowość poddania analizie komplementarności wprowadzanych rozwiązań z przepisami art. 1064¹ i n. k.p.c. odnoszących się do egzekucji przez zarząd przymusowy³¹ oraz przez sprzedaż gospodarstwa rolnego³², skoro na

²⁴ Por. J. Stempień, P. Biernacki, Egzekucja sądowa z nieruchomości rolnej, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* 2018/8, s. 55 i n.

²⁵ Za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadającą kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkałą w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadzącą przez ten okres osobiście to gospodarstwo.

²⁶ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1655 ze zm.

²⁷ Za rolnika uważa się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

²⁸ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 266 ze zm.

²⁹ Za rolnika uważa się rolnika w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1307/2013, którego gospodarstwo rolne jest położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. rolnik oznacza osobę fizyczną lub prawną bądź grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, której gospodarstwo rolne jest położone na obszarze objętym zakresem terytorialnym Traktatów, określonym w art. 52 TUE w związku z art. 349 i 355 TFUE, oraz która prowadzi działalność rolniczą

³⁰ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2114 ze zm.

³¹ Szerzej zob. M. Krakowiak, *Egzekucja przez zarząd przymusowy*, Warszawa 2011.

³² Szerzej zob. M. Komarowska, *Egzekucja sądowa z gospodarstwa rolnego*, Sopot 2017.

zasadach wskazanych w art. 1064¹⁶ § 1 k.p.c. przewiduje się sprzedaż gospodarstwa rolnego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o egzekucji z nieruchomości³³. W tym drugim wypadku przedmiotem egzekucji przez sprzedaż jest gospodarstwo rolne w ujęciu przedmiotowym, a jego nabycie ma charakter pochodny³⁴.

Zarówno oba wskazane szczególne sposoby egzekucji, jak i norma z art. 829¹ i n. k.p.c. dążą do ochrony funkcjonowania gospodarstwa rolnego jako jednostki produkcyjnej. Regulacje przeniesione do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z 2.12.2021 r. oraz nowelizowane niniejszym Projektem realizują ten cel jeszcze na etapie, w którym możliwe jest prowadzenie działalności rolniczej przez samego dłużnika, a szczególne sposoby egzekucji już poprzez czasowe odebranie dłużnikowi zarządu nad gospodarstwem, czy też przez sprzedaż gospodarstwa rolnego jako całości innemu podmiotowi. Połączenie tych instytucji można by osiągnąć przez powinność zastosowania egzekucji przez zarząd lub sprzedaż w sytuacji, w której egzekucja jest skierowana do wszystkich nieruchomości rolnych dłużnika, a nieruchomości te stanowią podstawę prowadzonej przez niego działalności rolniczej³⁵.

Uwagi do art. 3

Projekt zakłada, że wprowadzana regulacja art. 829⁵ k.p.c. znajdzie zastosowanie do postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej odnośnie do egzekucji z inwentarza żywego lub przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne.

³³ Por. E. Kremer, Gospodarstwo rolne w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, *Studia Iuridica Agraria* 2005/V, s. 336 i n.

³⁴ Co stanowi odstępstwo od zasady zgodnie z którą sprzedaż egzekucyjna powoduje wygaśnięcie praw obciążających rzecz będącą przedmiotem sprzedaży Por. W. Głodowski, Sprzedaż egzekucyjna gospodarstwa rolnego i jej skutki dla nabywcy, *Przegląd Prawa Rolnego* 2007/1, s. 298 i n.

³⁵ Por. M. Komarowska, *Nowe rozporządzenie...*, s. 179.

Sposób oddziaływania nowego prawa na sprawy będące w toku w chwili wejścia w życie nowych rozwiązań ustawowych może być kształtowany na różne sposoby³⁶. W niniejszym wypadku zdecydowano się na zastosowanie reguły natychmiastowego (bezpośredniego) działania nowego prawa, tj. reguły aktualizacji, co ma służyć nie tylko uniknięciu multiplikacji reżimów prowadzonych w tym samym czasie postępowań, lecz przede wszystkim – jak się wydaje – minimalizowaniu negatywnych następstw zbyt szerokiego przedmiotowego ograniczenia dopuszczalności egzekucji oraz zwiększeniu efektywności postępowań egzekucyjnych będących w toku. Należy jednak zaznaczyć, że mimo oczywistych zalet tego rozwiązania, przejawiających się także uproszczeniem procesu stosowania prawa, ustawodawca relatywnie rzadko sięga do tego rozwiązania odnośnie do postępowania egzekucyjnego³⁷.

Konieczne jest ważenie zalet i mankamentów wprowadzanych rozwiązań, także utylitarnych oraz nastawionych na zwiększenie efektywności postępowań sądowych, w tym znajdujących zastosowanie na etapie postępowania egzekucyjnego³⁸. Nie do przecenienia są zasady zaufania do stanowionego prawa, bezpieczeństwa prawnego, pewności obrotu, a także zasady równości wobec prawa. Racjonalizacja zasad postępowania i podnoszenie skuteczności egzekucji sądowej jest pożądane, lecz dobór regulacji intertemporalnych nie powinien abstrahować od zastanych stosunków społecznych. Wątpliwości wzbudza modyfikacja zasad prowadzenia egzekucji w sposób, który może być zaskoczeniem dla jej uczestników, a w szczególności negatywnie odbić się na prawach dłużnika.

³⁶ Zob. J. Mikołajewicz, *Prawo intertemporalne. Zagadnienia teoretycznoprawne*, Poznań 2000, s. 62 i n. M. Dziurda, M. Sieńko [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom II*, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2020, s. 1862 i n.

³⁷ Por. M. Walasik, *Regulacje intertemporalne w nowych ustawach komorniczych* [w:] *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, red. A. Marciniak, Sopot 2018, s. 40 i n.; T. Zembrzusi, *Meandry reguł intertemporalnych, czyli pobieranie opłaty po umorzeniu postępowania egzekucyjnego*, *Nowa Currenda* 2021/1, s. 38 i n.

³⁸ Zob. T. Zembrzusi, *Meandry reguł intertemporalnych...*, s. 45 i n. Por. uchwała SN z 14 października 2014 r., III CZP 37/04, OSNC 2005/3, poz. 42.

Warto także zaznaczyć, że uchwalenie zmian dokonanych ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. w zakresie egzekucji z inwentarza żywego lub przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne wiązało się z przyjęciem rozwiązania, że do wszczętych i niezakończonych postępowań zastosowanie miały przepisy dotychczasowe.